

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre. . . 6 korona.
Fizési száma ára 6 Hlir.

MEGJELENIK HETENKÉNT EGYSZER
szombaton és minden törvény-
hatósági bizottsági körgyűlést
követő napon.

A VÁROS

SZERKEZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Városi könyvnyomda-vállalat
irodájában.

Ide küldendők a kéziratok és
előfizetési díjak.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: **VECSEY IMRE.** — Felelős szerkesztő: **KONCZ ÁKOS.**

Kiadótulajdonos: **A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.**

Az 6 év határkövenél.

(K.) A gazda az év végén számadást csinál a multról és költségvetést a jövőre.

Ha eredményt lát, örül s ha rosszul végződött az év, a tapasztalatokból okul és a jövőre jobb programot ír magának elő.

Igaz, hogy sokszor a sors legokosabb számításait is keresztül huzza, legszebb reményeit a nem várt elemi csapások tönkreteszik, ennek dacára azonban az új év munkaprogramját kidolgozza a gyakorlati gazda és tervének sikerültét az új év hajnalán bizalommal várja az Istentől.

Aki mindig csak előre néz, de a múlt tanulságait fel nem használja, az csak nagy nehezen fog boldogulni. Így van ez az üzletnél, a gazdasági életben és az egyesek életében. A múlt nagy tanítómaster, mert szorgalomra serkenti az előbb kényelmes embert, élelmesebbé teszi az önboldogítását előmozdító eszközök feltalálásában és alkalmazásában, takarékosásra inti a pazarlót, okosságra a könnyelműeket és megtanítja az embereket arra, hogy könnyebb valamit szerezni, mint az elveszettet visszazerezni.

Az ember nemcsak koránál, de tapasztalatai révén is okosabb lesz minden esztendő végén. Önmaga ismerésére ugyan vagy nagyon későn, vagy éppenséggel sohasem jut el, de végtelen sok értékes tapasztalatot gyűjt a maga és mások csalódásaiból, romlásából, de másrészt örömeiből és előhaladásából is. A legnagyobb bölcsesség aztán abban rejlik, ha a jót, üdvöset a magunk javára használjuk fel, az utvesztőket, szyllákat és karybdiszeket pedig elkerüljük. Nemzeti vonásunk ugyan, hogy mindig a magunk kárunkra, ha amit ily szomorú iskolában tanultunk, azt nyomban el is feledjük.

Az elmuló esztendő eseményeiből is sok tanulságot merithetünk. A politikai életről nem szólunk, mert lapunk nem foglalkozik politikai kérdések tárgyalásával. Hogy pedig ki-kéi magántársadalmi és a közéletben mennyit és mily mértékben csalódott, vagy mily fokban erősödött meg az emberekben vetett hite, azt mi nem tudhatjuk. Az év határkövenél mindenki megtalálja a megnyugtató, vagy marasztaló ítéletet a tekintetben és saját lelkiismeretének örök törvénye szerint csinálja meg cselekedetének jövő programját.

Az új év küszöbén azonban kötelességünk áttekinteni az elmuló évet közigazgatási tekintetben. Vajon haladtunk-e az elmuló évben és nem vagyunk-e kénytelenek felsőhajtani a költővel: „Számld el a hasznót, ami tetteidből származik“. Teljesítettük-e előírt kötelességeinket és lemondva az önöségről igazán követtük-e a klasszikus intést: *Salus*

reipublicae suprema lex esto. Eszmények, kultúra vezette-e tetteinket és az emberség boldogítása, a jognak védelme, az igazság keresésének gondolata, vagy pedig pusztán gépek voltak, melyek ridegen, hidegen, úgy ahogy végzetük dolgunkat és előírt kötelességeinket? Találunk-e nemes örömet a munkában, vagy pusztán a megélhetés mozgatta agyunkat, szívünket és kezünket? Aggódo szemekkel néztük-e közügyeink hiányosságát és megbecsültük-e eddigi munkánk eredményeit? Törekedtünk-e arra, hogy széppé, nagygyá tegyük városunkat? Gondolkoztunk-e a közterhek enyhítésén? Megnyitottuk-e okos, körültekintő kutatással a közjövödelmek még eddig ismeretlen és kihasználatlan erőforrásait? Megkezdett, üdvös munkánkban nem borult-e lelkünkre az ugynevezett jóban való résttség és nem ernyedtek-e el idegeink azon akadályok láttára, melyek a sikernek oly gyakran utjában állanak? Következettek voltak-e egy-egy eszme megvalósításában, vagy ingadozó, kislelkt magatartásunk nem ölte-e meg azt csirájában? Mellétekintetek nem vezettek-e bennünket a közügyek inlézésében?

Boldogok volnánk bizonyára, ha e nagy kérdésekre megnyugtató választ adhatna lelkiismeretünk.

Igen sok üdvös eszme hangzott el az elmuló évben városunk életében. Dicekedés nélkül mondhatjuk, hogy a haladás vágya vezetett bennünket. Nagy alkotásoknak raktuk le alapjait, az alapokra épületet raktunk, betetőzését azonban több rendbeli akadály gátolta. Csonkán, befejezetlenül viszük ezeket az ügyeket a jövő évre, abban a reményben, hogy a megvalósításokban termékenyebb lesz a ránk virradó esztendő.

A réank jövő újévben nagy munkamezőben dolgozhatunk. Előttünk van a *Hortobágy megszosnitásának nagy kérdése.* A megoldás immár nem késhetik. Szébbnél-szebb javaslatok fekszenek előttünk. Össze kell azokat valahogyan egyeztetnünk. Be kell váltani azt a sokszor hangoztatott kölcsönös jóakaratot. Az ügy már meg van világítva és ami félreértés még itt-ott fogva tartja a kedélyeket, azt el kell oszlítani a meggyőzés erővel és világosságával. De tovább huzni-halasztani a dolgot nem lehet, mert nem szabad. Rabulisztikára, szörszállhaszotó vitákra ne adjunk semmit, alakoskodások ne téveszenek meg senkit és azok, akik megrövidítve gondolják magukat ezen kérdés megoldásánál, lássák be, hogy a javaslat nemcsak a városnak, mint erkölcsi testületnek, hanem az egyes polgároknak is javát akarja. Senki se keresen rossz akaratot azokban, akik ezen nagy és megoldásában végtelen sok hasznót igérő munkában becsületesen és önzetlenül fáradoznak. Aki csak beletekint egy pillanatra a mi eddigi hortobágyi gazdálkodásunkba, lehetetlen hogy be ne lássa, miszerint az a most folytatott rendszer, vagy jobban

mondva rendszertelenség nem válik sem dicsőretünkre sem a házi pénztár javára. A magán ember a mai szűkös viszonyok közepeit mindezt megkísérel, felhasználja eszét, tudását, gyakorlati tapasztalatait jóvedelmének fokozására, birtokának minél intenzívebb kihasználására, miért is lenne ugyanezt városunk közöniségének egyeteme fejedelmi birtokúval főleg akkor, midőn ezáltal terhei kevesebbek és a közjóvedelmű örösi összeggel emelkedik? A harmadvitánál nem lesz veszedélyeztetve sem az egyesek érdeke, sem a város anyagi helyzete, sőt az előttünk fekvő javaslat realitás alapon nyugvó adataival minden elfogulatlanul elmei meggyőzőhaték arra az igazságról, hogy napokonként emelkedő közszükségleteink fedezetére most már igazán nincs más forrásunk, mint a *Hortobágyinak okosan keresztülviendő hasznosítása*.

Egyesülünk tehát a jövő évben mindannyian és a kölcsönös felelősségeitől kibontakozva, oldjuk meg ezt a városunk jövőjére nézve ugy a fontossgu kérdést.

Szervezeti szabályzatunk és az ezzel kapcsolatos fizetésrendezés ügye is a ránk jövő esztendő munkájára lesz. Az illetékes körök sokat foglalkoztak ezzel a fontos kérdéssel, melynek gyors megoldását számtalan cikkelyben hangzottattuk meggyőző okokkal támogatva ezen kérdés megoldásának tiszteketdők öröjét. A szervezeti szabályzat átírdozását és mielőbb életbe lépését közügyeink helyesebb és gyorsabb menete sürgeti, míg a fizetésrendezés a megélhetési viszonyok követelése.

Elmondjuk már nem egyszer, hogy egyedül Debrecen az, kir város az, mely eszélanságával halad ebben a kérdésben. Más városok belátták tisztviselői helyzetének tartathatóságát az általános nézet viszonyok közepeit és ha másképpen nem lehetett, a közéleti rovására emelték a tisztviselői fizetését, ott pedig ahol a közelmúltban emelték, drágasági pótlékok megadásával könnyítették a helyzetet.

E sorok írója a legtöbb esetben jelen volt egy szervező, mint legutóbb a fizetésrendezéssel foglalkozó jog- és pénzügyi bizottság ülésén. Egyebet sem hallott ezen üléseken, mint azt a *joakarolat*, mely szavakban nyilatkozott meg. A bizottság tagjai elismerték azt, hogy okvetlenül eljött a segítség órája, de ezen próféta kienelente után *aggodalom* szállotta meg őket és ez az *aggodalom* a tanácskozás végén levette a napirendről a fizetésrendezést. Nehogy azonban kétségbeesés szállja meg a lakókat, úgy aryhította a jog- és pénzügyi bizottság a magra és hídre, se meleg álláspontját, hogy a fizetésrendezést átutalta a szervezőbizottsághoz, aminek következtése az lesz, hogy a tisztviselői a két évek közl a pad alatt maradnak.

Mi azonban nem fogjuk követni a Dante pokolkapujának felírását és még most sem mondunk le a reményről, hogy óhajlásunk a fizetésrendezés tekintetében teljesedni fog. Az illetékes körök mielőbb újra előveszik ezen kérdést és egybevetve a különböző javaslatokat — azt megfigyünk oldani. Legyen ez a kérdés a ránk jövő év munkaprogramjának egyik pontja és a kérdés megoldásában egyesüljön az emberek joakarata és az illetékes körök együttes munkássága. Egyelő megoldásra váró kérdéseinkről ezen cikkely keretében nem szólnok, nem akarván hosszúra nyújtani irásunkat. Ehelyett inkább kérjük az Fgek Urát, hogy a ránk virradó ny évben álja meg városunk vezetőit böles lélekek, aryedetlen munkakedvvel és a közéletben a siker minden biztosítékával. Legyen az új esztendő jobb és áldásosabb az elmúlónál, eredményben gazdagabb, sikerrekből dicsőségesebb.

Hozzát pedig nagy Isten, ki az időeknek harátit kiemeltől és mennyel bölcseséggel sorunkat intézed — száljon fel dicsőretünk az ő év határkövével és az új esztendő bensülis öképpen: Vigyázz biveidre s hab közt hánjódó hódorú; vigyázz királyunkra és minden előjárónkra; Iaktól népedt nagy legeltessék, hogy az igazság és bölcsesség egy mást eszokolva ölelgessék!

Boldog jóvet!

A vidéki rendőrség szervezése a városi önkormányzat keretében.

Ma már köztudomásu dolog, hogy míg csak a közelmúltban is a vármegyék voltak Magyarország a magyar nemzeti érdekek és a nemzeti szellem tartói, addig a jövőben már a városok, különösen a törvényhatóság jogu városok keszben van a modern nemzeti élet vezetése, politikai, közgazdasági, szociális, kulturális tekintetekben és a magyarság szempontjából, mert ezek a társadalmi és gazdasági élet központjai.

Ity nagy jelentőségű arányokban való közigazgatási működés nem helyi, hanem országos érdekek kielégítése, ami tulajdonképen az állami közigazgatás feladata volna.

Ha pedig az állam a köteleseggel teljesítést a városi közigazgatásra bítja: a városok a közigazgatás ezen fontos hivatásának viselésével tulajdonképen állami functiot teljesítenek az önkormányzat által tisztviselőik erejével.

A törvényhatóság jogu városok tisztviselői-karának jelenlegi szolgálati és fizetési viszonyai általában nem olyanok, amelyek kelő biztosítékot nyújtanának arra, hogy a tisztviselői kar megfelelően körvethesse a róa rótt állami közigazgatási teendőket. Első rangú érdek tehát e tekintetben az, hogy helyzete javíttassék és pedig mivel már az állam a vármegyék tisztviselői-karát a kor követelményeinek megfelelő helyzetbe juttatta, rea kell mutatni a városok tisztviselői-karának is arra, hogy saját törvényhatóságai a vármegyékhez hasonlólag, az állami közigazgatás végsőzeté utalják reuképen olyan képzéssel és ugyan olyan kötelezettséggel, emelögva a vármegyék tisztviselői-karának szolgálati és fizetési viszonyai rendezése tárgyában tett törvényhozási intézkedést, ki kell egészíteni azzal, hogy a városok tisztviselői is olyan helyzetben legyenek, mint amilyet az 1904. évi XX. t.-c. teremtett.

A törvényhatóság jogu városok tisztviselői-karában, szolgálati és fizetési viszonyait tekintve, a rendőrségnek van a legtarthatatlanaab helyzete. Néhány év óta ezeken a bajokon a köntudat oly módon akar segíteni, hogy a vidéki városok rendőrségének államosítását emleget, anélkül, hogy be volna bizonyítva: vajjon az államosítás az az orvosos, mely által a meglévő bajok egyszerűbben megszünnének.

A vidéki városok rendőrségét a törvények és szabályrendeletet által reuképen által teendőkön kívül egész seleg közigazgatási teendőkkel vannak megterhelve és a köztársasági munkakörben hivatásukat jelen viszonyatékben csak hiányos teljesíthetik.

Hogy kétféle választassék ez a kétféle munkakör és a közigazgatási rész magyarátván a városoknak, a rendészeti teendők ellátása kizárólag állami köteleseggnek tekintessék: ezen fordul meg a jövőbeli fejlődés sora, irányja és egész mivolta, mert ez elsősorban politikai és csak másodsorban közigazgatási szempontokból megítélendő kérdés. Egész nemzeti fejlődésünk a múltban és a nemzeti társada-

len javendója a városokban szintén is az önkormányzati hatóságok életképes működésére volt alapítva és erre kell építve lenni a további haladásnak is. Mert egyfelől a politikai jogok biztosítása, más oldalról fölfelelő az önkormányzati tevékenység megteremtését követeli a helyi közigazgatás terén, mivel az államhatárolmán minden téren való megvédendősége a legutolsó-kori általános választási jog mellett is a társadalmi élet szabadságának ólyomtétele vezet. Már pedig a modern magyar társadalom elterjedése a törvényi alapú politikailag autonóm egységekkel teljesen egyen-jogu törvényhatóságot részesít a magyar államnak, azok kivét nemzeti szempontból egyik-melyik törvényhatóságnál fölfelelő megválasztásokról, társadalmi tekintetben pedig a kulturális fejlődés jövője mindenestre eszik.

A városi önkormányzat anyagi létszáma és egy-tesen a törvényesszerű döntéshozatal nyereségesebb, amelyet a városokra az állam fenntartja, ellátja saját hivatali köze-gelével, ugyanazon elvvel érve megteremtve megvalósítandó a törvényhatósági jogu városokra nézve is, mivel ezek a törvényi alapú politikailag autonóm egységekkel teljesen egyen-jogu törvényhatóságot részesít a magyar államnak, azok kivét nemzeti szempontból egyik-melyik törvényhatóságnál fölfelelő megválasztásokról, társadalmi tekintetben pedig a kulturális fejlődés jövője mindenestre eszik.

Olyan fontos szerepet játszik tehát, mint a rendőri intézmény, nem szabad elhanyagolni a városok önkormányzatát és az állam kiválóan végrehajtható közegevé állnak ki. Mert nem az a lényeges, hogy az államhatárolmán csináljon rendet, hanem az, hogy a rendészet elülében közigazgatás formájában, a társadalom és a köz javára tartsa fenn a személy- és vagyonbiztonságot annak, hogy az államhatárolmán káros szervezeti politika rendezésének a társadalomra, önkormányzati hatóságokra és az egész közletrre. Hiszen minden központossá hiálami szervezetet az országos, tartományi, megyei, városi és a katonai hadsereg, sem a rendőrség intézményeinek múltjában nálunk Magyarországon minden nemzeti gyökere.

Ha tehát közegeletlenül javítandó városok közigazgatását is fejleszteni, a mai kor szempontjából modern alapokon kiépíteni és az annak szolgáltatásban állni anyagi és szellemi kívánalmat kielégíteni akarja az állam; tegye ezt a törvényhatósági jogu városok anyagi segítségével és törvény-nyel való támogatással oly módon, mint a városokkal szemben teszi és megadva a fejlesztésre a kívánt anyagi eszközöket, egyes határolmánjával emelje a vidéki közigazgatást a városokhoz olyanná, amilyen a mai kor társadalmi fejlődésé jogosan megköveteli és ennek hatékony biztosítása a városok rendőrségi intézményét is olyanná, amilyen a szükséges, ha ezt mintának lehet venni.

Az önálló törvényhatósági jogu városok az állami köze-gazgatás területeinek végére érve az állami rend helyi közegekkel való biztosítását rekonstruálódva voltak részeseit, amint az az egész kérdést irányító főszerep-től már politikai megjelölés tárgyán is. A régi idők városok őrtengedelme az állam által ábrázoltván a városok részben az ezek helyi ügyeit megoldandó megko-zandó törvény által volt a rendőrség, hogy a városok közigazgatási tevékenységét a városi tevékenység letartása szerint való beosztással egyenlőtlenségek a jogok és illet-mények dolgában is, amit a hivatali tevékenység és mag-kívülről minősítés tekintetben egyes-lyan elbírálás alá esz-tek. Elképes az egész városi közigazgatási szervező állaga fölfelelően a hasonló hivatali más közigazgatási szervezetei színvonalára, ebben a vidéki városok rendőrségi-

nek fejlesztése, a mai kor szerint való általánosság is rövid időn belül, szinte a természetesen fejlődés által bekövetkezik.

Nagyon kívánatos tehát, hogy a városi tevékenység-keggyével az illetékes állam tevékenység minél többet foglal-kozzanak, és emellett anyagi állapotán segíteni végre vala-hára komolyan megköveteljenek is, úgy hogy a városokhoz már egyszer az életretek közevel valamit meg is foghasz-nak. Mert az anyagi kérdést motiválja a jövő fejlődését, hiszen hogyan lehetnek városi a régi megbízhatatlan, több-nyire képtelenek nélkül való és minden emberi gyarlósággal, hivatali fogynékosággal megterhelt személyzet be-lyába unak, képtelenek, tisztázásnak kialakítását, ha a más hasonló közegelettel vagy jogi pályák között a kü-lönleges tehetségek járulékos pályának meg az a hátránya is megmarad, hogy anyagilag minden másnak alatta áll, sőt a nagyon is megvárható különös természetű sem rószak semmi egyedi megkülönböztetésben a javadalmazás, hivatali előmenetelt vagy más előnyöket illetőleg, ami pedig több-kevesebb minden pályán bírónál, tanár-nál, mérnöknel megvan az állam különös jóvállásból.

Új nemzedéknek kell tehát hittel adni, hogy belső-ön a régi helyben, de oda a modern tudással együtt bele- vigye a független tevékenység jogterületét is, amire bizony az állami rendőri intézmény nem mindenben a legképesetebbek példát szolgáltatja.

A rendőrség intézményében eddig az államosítás a helyzet javítására az anyagi előnyök elérésének remény-ággal és a városi választás egyik tekintetből, mert meg kell vallani, hogy a törvényhatósági jogu városok vezetői előtt a rendőrség intézménye eddig még mindig mustos elválasztás részesült. De azért ugyanazon törvényhatóság közeleménye rendkívül fölhabozott, ha rossz a rendőrség.

Mintha pedig az anyagi helyzet javításának csak az államosítás volna egredő és a károslagos módja; mintha nem szeretni volna a magyar politikai világ még tapasztala-tal a múltban arra nézve, hogy közeletményeit az alakítás át és ne fejleszse a katonai jellegű államok intézményeinek mintája után; mintha bizony nem volna szükség a felsőbb utasítások rendelkezése épített intézmények és szervezetei mellett, éppen nálunk Magyarországon, a törvény és önálló hatékony erejével fölhabozott politikai erőket fokozni és növelni, amire éppen a vidéki rendőrségnek példája szinte kizárólagos.

Nem a rend és állami érdek kinobb fontossága; hanem a törvény és törvényes szabadság minden vonalon való ér-venyesítése az, ami ezt szinte parancsolja. Hiszen a pol-gárok szabadsága és az állami rend nem állhatok egymás-sal szemben és mind-nyelje el a határolmánban a gyarlóságot, amikor a törvényi állapot megkövetelhetik már a rendőrség ténykedésében és csak a királyi bíróságok ki-váltása lehessen.

Politikai szempontok tehát határozottan és állomon-dás alig észrevelő módon az államhatárolmán kibővíttetésé el-ten, emellett a rendőrség államosítása ellen is szólnak, anyagi másként, mert hiszen a rendőri intézmény javítása, vagy a rendőri alkalmasított helytartóknak anyagi javítás-mal elérhető, és keresztülvethető az államosított törvények ki-elváltása nélkül is.

Politikai szempontok alig lehetnek előtérben, mert az államnak mindenképpen úgy is hozni kell járulni anyagi-ilag a rendőrség fenntartás és biztosításának költségei-vel, mivel maga az egész rendőrség ténykedésében, az egyik területén helyi szempontokat szolgál is az egyes

városokban, de másik felerészben az állami hivatásból folyó kúszéküki szerepet tölti be.

Közgazdasági szempontból a rendőrségi szükségletek emelkedése valsej a minden tereu tapasztalható, gazdasági okokból eredő munkaszaporulatát, mert a közélet hullámzása rájuk is hatalmas munkaszaporulatot ró. De különben is a köznevelés, emelkedése e tereu is csak következménye a másféle hivatali ágak költséggemelkedésének.

Kulturális szempontból a művelődés európaiszervonalra való általános emelkedése éppen a közrend tekintetében mindinkább több kívánnivalót vet föl, aminek a folyton fejlődő városi életben napról-napra meglátásának a nyomai és hova-tovább nagyobb és magasabb képzettségű személyi szükségletet igényel, ami természetesen kiadás-szaporulattal jár.

Társadalmi tekintetben pedig megbecsülhetetlen az a különbség, amit a független önkormányzatot szolgáló rendőri infexzóm nyújt a polgárok közszabadságát illetőleg, az állambatalom kész szolgálaképpen hatalmi vak erőszakka súlyodó rendőrségi közegekkel szemben.

Magyarországon emberöltők óta keserü emléku, söt gyűlölet az állami policia, mely mindig csak parancsszóra táncol és táncoltat; a legutóbbi idők azonban megtanították a köznevelést arra a tapasztalatra is, hogyha less olyan hatalom, mely a törvényt rosszkaratulag félremagyarázza, akkor nem lehet csodálkozni rajta, ha felsőbb nyomás folytán az állami parancssöt vakon követő rendőrség a törvényt becsületes végrehajtását készségesen elcsavarja.

Ha pedig az egész országra kiterjedő állami szervezetben álló rendőri apparatus van mindenütt a városban, akkor hiába való a törvény és törvényes biztosíték, mert minden törvénytől föbbeit ér a hatalom, mely az ily módon meglevő rendőri létszámól mindig képes és kész bármind hatalmi irányzat szolgálatában, az egész ország közigazgatására szükségből végrehajtó közegeket kiparancsolni. És későbbi hosszú évtizedek ilyen irányban egész államrendőri generációt fognak majd fölvélni, mely egyaránt ellentétben állana a modern kor szellemével és a magyar nemzet tradícióival. A városi törvényhatóságok rendőrsége az önkormányzati hatáskör keretén belül, tehát államotlás nélkül fejleszandó tovább szellemi és anyagi tereu egyformán, hogy az állampolgárokat a törvény védje a rendőri talkapások ellen, a rendőrséget pedig a megalakotandó szolgálati pragmatika kötelezre kötelezésü szigorú és pontos teljesítésében.

Debrecenben, 1906 december 26-án.

A rendőr-tiszviselők értekezletének megbízásából:

Dr. Boldizsár Kálmán sk.

th. tanácsnok,
rendőrfelkapitány-helyettes,
elnök.

Kovács Kálmán sk.
rendőrfelkapitány,
jegyző.

Dr. Komlóssy Pál sk.
rendőrfelkapitány,
jegyző.

Társadalmi szervezkedés.

Irta: Erekly Károly.

A magyar nép szegény sorban él és őszdes néposztályunk elégedetlenkedik. Az önálló parasztság, az egynevezett törpe birtokos és kisgazda csak nehezen kizd meg a sorssal. Ősi módon szánt, vet és arat. Szalmafedele, egész-ségtelen kunyhóban lakik, fekete kenyér a főételédka és a civilizációól csak az adózás révén értesül. A szőlőhidas

gazda helyzete sem különb. Majdnem őszeroskad a modern élet terhe alatt. Napról-napra él és gyermekeit taníttatása fölemészti minden anyagi erőjét. A sorunk azonban ezzel még nincs vége. Még őszehoidas gardánk is része viszony körü élnék. Jövedelmük csak szegényesüánk arányában tünik föl nagynek a a nyugati földbirtokos és gyáros jövedelméhez képest szinte szegényesünek mondható. Ugyanakkora földáradat a német őszehoidas gardánk tizszer akkora jövedelmé van, mint a magyarnak.

Iparosostályunk helyzete hasonlóan kedvezőtlen. A kisiparos a falu épen egy, amit a városban nyomorog. A falusi varga, szajgyártó, ács, asztalos, kőműves és kovács csak segédiparos a mezőgazdaságnak, tehát együtt szenved a parasztsággal. A forgalom viharába sodort városi mesterembert meg a nagyipar feltartóztatatlan nyomása sújtja agron. Fe mit szöjnek az adóból elő hivatalkozváltályhoz? Az adóból fizetett állami és közigazgatási hivatalokat és a néptartóit kart a pályázók egész ármádija őrstromolja. Akik pedig már állásban vannak, nem tudnak előre haladni. Nálunk egészen természetes dolog, hogy jogtudományi doktorok és fiatal mérnökök tizszentendeg gyakor-nokoskodnak és nagy karriert csinál, aki harmné éves korában havonként kétszáz korona fizetésig jut, tehát arra az anyagi magaslatra emelkedik, amit a legtöbb budapesti huszonötéstudós géplaktos munkás könnyedén elér.

Társadalmunk eme szegényes helyzetének felszeg fejlődésünk az oka, amely politikai okokból a jogi tudományok kultuszát előbe toltá a természettudományok művelésének. Nyug-Európa államaiban az utolsó felszázad leforgasa alatt a termelés átment a parasztbéres és mesterember hatásköréből a természettudomány alapján dolgozó modern gazda és gyáros kezébe s a nyugati kulturnemzetek összes nagy eméjü térták a mezőgazdaság, ipar, kereskedelem és közigazdaság szolgálatában állnak. Mit látunk ezzel szemben itthon? Nálunk a nemzetet föntartó, termelő munka oroszán-része a mezőgazdaságban a paraszt és a béres, az ipari földolgozásban meg a mesterember vállára nehezedik, míg gazdag emberek és magyaink közigazgások, államtisztviselők, fölépítők, diplomáták és huszársztek.

Ezen az állapoton változtatnunk kell. A paraszt gazda meg a béres tudományából egy modern államt és művelt társadalmat eltartani nem lehet. Művelt társadalmi osztályunk tagjai a kuriai bíró, az ügyvéd, az orvos, szolgabíró s államtisztviselő nem képes a társadalom jólétét emelni. Erre a munkára csak a természettudományi ismeretekkel vértessett modern gazda és gyáros képesek, tehát éppen azok az emberek, a milyenségek addigelő a magyar társadalom egyáltalán nem nevelt vagy legelőább is nagyon kis számban. Ebben a társadalmi egyredajúságban rejlik népünk szegénysége s határozott meggyőződésen az, hogy Magyar-ország társadalmának jólétét egyöntetűen csak akkor elérhetjük, ha az ipari és mezőgazdasági termelést a parasztbéres és mesterember helyett fának legnagyobb tehetőségi viszik kesztük.

A nyugati vezérállamok társadalmi fejlődése iris elő est az utak. Csak követnünk kell a megteit lépéseket. A népjólét fejlődését mindenütt az egész világon az ipar indította meg. Ez a tétel kétséghemvathatlan. Angliában, Németországban és az Egyesült-Államokban a nép jólétét az ipar emelte legelőször. De másnépen fejlődött aztán a jólét Németországban, mint Angliában. És éppen ebben a különböző fejlődésben rejlik társadalmi szervezkedésük lényeg, amelyet az magyar viszonyok birálatánál figyelmbe kell vennünk.

Anglia szegény mezőgazdasági országa volt. Népe a középkorban csak halászatból, állattenyésztésből megkalmarkodásból tengődött. Terméketlen földje azonban rákényszerítette, hogy gyarmatokat szerezzen és mikor megindult a forgalmi gazdálkodás. Anglia népe iparos lett. A munkamegosztás elve akként érvényesült náluk, hogy a gyarmatok termelték a gabonát, a takarmányt, a húst, a pamutot, a gyapjút és az összes mezőgazdasági termékeket, Anglia pedig szállítja nekik a szükséges mezőgazdasági gépeket, földfogozza a pamutjukat és minden könnyen szállítható mezőgazdasági termékeiket. Az angol nép az ipar kedvéért abban hagyta a szántást és vetést. A nyolcszázalékos kitévő mezőgazdasági lakosságot leszámítva, minden angol iparral és kereskedelemmel foglalkozik. Az angol lord pedig parlagon hagyja a földjeit. Mint vadászterület és mint juhlegelő többet hoz a terméketlen talaj, mintha kenyérfüveteket ültetnének rajta. Ha tehát az angol társadalom tisztára az iparnak köszönheti a fejlődését, ennek ott rejlik az oka, hogy a mezőgazdasági munkát elvégezték helyettük a gyarmatok s az ipar egyoldalú kifejlődése az egész nép jólétét fokozta.

Nem így Németországban. Itt a mezőgazdaság és az ipar egyformán német volt és mikor a vasuti forgalom fejlődésében, a modern gazdasági élet megindult, akkor az ipar törő előre itt is és tette gyarmattá a mezőgazdasági lakosságot, mint az angol ipar az afrikai borszülőtteket. De ez a visszaeső állapot nem tartott sokáig. Németország népe nem hagyhatta el a földmívelést, mint az angol és mivel azt sem tűrhetette, hogy gyarmatnépe maradjon saját fajú iparosainak, áttért a modern gazdálkodásra.

A nyolcvanas években megindult a német földmívelés modernizálása. A gyarmatviszonyok közt sinylődő porosz földmívelés megkezdte a természettudományok kiaknázását és ezzel elindult világhódító útjára, hogy mintaképp szolgálhasson Európá minden népének.

A német föld haszna megnövekedett. Az állattenyésztés meghatározásorozódott. A föld értéke és hozama megőszöröződött. A nagy bevétel megszűntette a földmívelés nyomorgását s a szükségletei iparikkben annyira megnövekedtek, hogy a német gyárak és ipartelek zavarba jöttek. Beállt a magas konjunktúra. Oly sok volt minden ipartelegen a dolog, hogy a gőzkazánok a túlfeszített munkától sok helyen megrepedtek és rövid öt-tíz év alatt apró műhelyekből világhírű nagy gyárak fejlődtek ki. Szóval, mióta a német mezőgazdaság fejlődésnek indult, magával ragadta a birodalom összes ipar vállalatait, bányáit, bankjait és gazdaggá tett egy népet, amelyik huszonöt év előtt épp olyan kétségbeesetten kereszte a gyógyulás módjait, mint mostan a magyar. És Angliá már féltékenykedik. Ez a hatalmas kereskedő ország érzi, hogy a német ipar és kereskedelem a végtelemségig fokozhatja méreteit.

Angliának a földgömb egy harmadát kellett elfoglalnia, hogy konzumenst szerezzen ipara fejlesztésére, miáltal a német ipart a német földmívelés megvagyonosodása vitte előbbre és a kölcsönhatás révén egymást gazdagítják beláthatatlan méretekig.

A magyar társadalom szervezésénél nekünk Németország nyomdokain kell haladnunk, mert Anglia példáját nem követhetjük. Mi nem dobatjuk el magunktól szántóföldeinket. Mi nem tehetjük egész népünket iparossá, mert nekünk ninesenek gyarmataink, amelyek iparikkéinkért élmelet szállítának. Ezért nem ért célt egyoldalú iparpolitikánk sem. Ezért osztotta ki a magyar kereskedelmi kormány a harmincmillió korona államségi segélyt teljesen hiába és ezért

nem segített az iparfejlesztés napjainkig még csak egy szikrányit sem a magyar népen.

A mi társadalmi szervezkedésünknek csak az lehet a vezéreszméje, hogy a mezőgazdaság és ipar érdekeit harmonikusan fejlesszük. Meg kell szabadulnunk szerintem az egyoldalú iparpolitikától. Jelenleg Magyarországon még a gazdák is azt hirdetik, hogy a nép jólétén csak az ipar segíthet, a földmívelést pedig rá kell bízni az apró parasztgazdákra. Ezeknek a kóros jelenségeknek meg kell szűnniök. A magyar társadalom is csak a természettudomány alapuló termelési folkrolásával mehet előbbre. És nálunk is csak a nagy ipar meg a mezőgazdasági nagy üzem is hivatott arra, hogy a nép jólétét fokozzák.

Hasnunk tehát oda, hogy legyen nagy iparunk és modern mezőgazdaságunk. Hozzuk helyre az utóbbi években elpusztult állat-állományunkat. Növeljük meg földünk termőerejét. Alapítsunk mezőgazdasági iparvállalatokat. És ne bizzuk a termelést a parasztra meg a mesterebbe, mert éppén a termelés, a nemzeti vagyon megszerzése a legfontosabb tudomány és a leghasznosabb munka, amelyet a nemzet legjelebb embereinek kell elvégezniök. Ha ezen az alapon szervezkedik társadalmunk, akkor természeti kincseiben gazdag hazánk rövid néhány évtized leforgása alatt vezérszereret fog játszani a népek életében és a magyar név méltó lesz régi hírnevéhez és nemcsak a kardforgatás, hanem a munka korszakában is kivívja magának anyagi sikereit és a népek elismerését.

80.644. szám.
I/B-3. 1906.

Magyar királyi földmívelésügyi miniszter.

Körrrendelet.

Valamennyi törvényhatóságához.

A mezőgazdaságról és mezőrendéségről szóló 1894. évi XII. t. c. 57. és 58. §-a, — illetőleg a mezőgazdaságra hasznos madarak védelme végett Párisban 1902. évi március hó 19-én kötött nemzetközi egyezmény, valamint az ennek függelékét képező két jegyzék becikkelyezésére vonatkozó 1906. évi I. t. c. alapján rendelem, hogy a mezőgazdaságra hasznos állatok oltalmazása érdekében 1901. évi március hó 18-án kelt 24,655.VII. I. szám alatt kiadott körrrendelet határozmányai szerint védendő:

1. *Vörös vércse*, Közönséges vércse, Szélverő, Széltapogató, Nyerítő.
2. *Kék vércse*, Hamvas vércse, Vöröslábu vércse, Szürke vércse, Palavércse.
3. *Fehérkörmű vércse*, Sárgakörmű vércse.
4. *Fehér gólya*, Közönséges gólya, Cakó, Eszterág, Gágó, Koszta.
5. *Fekete gólya*, Barna gólya, Erdei gólya.

Budapest, 1906 november 16.

Darányi s. k.

Hirek.

— **Lapunk munkatársainak, előfizetőinknek és olvasóinak boldog új esztendőt kíván a szerkesztőség.**

— **Közygülés.** Debrecen sz. kir. város törvényhatósági bizottsága tegnapi délután 3 órakor rendes közgyűlést tartott *Wespéry* Zoltán főispán elnöklésével. A közgyűlés lefolyását alább közöljük.

— **Halálözás.** Debreczeni Jenőt, világiatási vállalatunk igazgatóját súlyos csapás érte. Testvére Miklós Vloccában hová gyógyulást ment szerezni, elhunyt. A megboldogult holt tetemeit hazaszállítják és itt temetik el.

— A kereskedelmi és iparkamara esztőtörtékön délután tartotta az évi utolsó ülését Szabó Kálmán országgyűlési képviselő elnöklésével. A kamara es. ülésén igen sok fontos tárgyat intézett el.

— A bérkocsik számának emelése. Végh Gyula rendőrfőkapitány jelentést adott be a városi tanácsnak, melyben a bérkocsik számát 30-el kívánja emelni és pedig 40 egy és 10 kétfogatúval. Javaslatainak megokolásával felhozza, hogy a bérkocsik száma csekély a forgalomhoz képest. A városi tanács legközelebb határoz az ügyben.

— Favétel. Helyi lapjaink megírták, hogy a város a szomszédos vármegyékbeli szándékosik tűzfűtést hozatni. A tanács az erdőmester idevonatkozó javaslatát nem fogadja el, hanem más alkalmas módon fog a faleszéllegről gondoskodni. A tegnapi tartott közgyűlés a favételt elhatározta. (Szerk.)

— Az erdei nagy körút építése. Miután a nagyerdői körút építését a helygymnázium helyben hagyta és az úján építéshez szükséges összeg is meg van, a tavaszon megkezdik a körút építését.

— A városi népkönyha f. hó 23-án megnyitja és a szegények nagy számban keresik fel a szeretet asztalát. Akik a népkönyha céljaira adakozni óhajtának, azoknak adományait halásan fogadják a vezetője. A népkönyhai felügyelőlet az idén is a debreceni pótkönyv megvételéig végzi.

— Hamvasztás a címe annak az új folyóiratnak, mely a fakultatív halotthamvasztás eszméjét kívánja terjesztani. A lap élén, mint felelős szerkesztő: Wilhelm Frigyes dr. és mint társzerkesztő Pap Sámuel, a Halotthamvasztók Egyesületének titkára áll. Előfizetési ára egy évről négy korona, egyes szám ára negyven fillér. A szerkesztőség és kiadóhivatal Y. Nádor utca 20. szám alatt van. A havonként megjelendő folyóirat első száma január elején kerül kiadásra.

— A muzeumi állás betöltése. A helygymnázium javahagyta a muzeumi állás felállítására vonatkozó közgyűlési határozatot és annak betöltését a városi tanács hatáskörébe utalta. A városi tanács a napokban betöltötte a muzeumi állást, Zoltai Lajos levéltári segéddel, akiszakértelmével, tudásával hivatott emellett felügyelősködni.

— A közközház 1907. évi költségvetése. A helygymnázium a debreceni közközház 1907. évi költségvetését némi módosítással javahagyta és a napi ápolási díjat 1 kor. 60 fillérből állapította meg. A gyógyszerre előirányzott 28.700 koronát 20.000 koronára csökkentette. A felszevelésekre pedig a kért 11.301 kor helyett 10.900 koronát engedélyezett, végül javahagyta a közgyűlés azon határozatát, melyvel a segédorvosok fizetését 1200 koronára emelte.

— A Debreceni képes kalendárium díszes kiállításban, értékes és érdekes tartalommal megjelent és egy korona öszi árban kapható a városi nyomdában és a könyvkereskedésekben.

— Ott túl a rácson. (A garnizonok titka.) Ezt a címet viseli egy igen érdekesnek ígérkés könyv, melynek megjelentését a hó 15-én igézi a kiadója. A munka szerzője nem ismeretlen az olvasóközönség előtt. Zsedényi Aladár írta, aki egy fővárosi napilapban közzétette. Titok egy garnizonból! című cikkével a nyíron nagy feltűnést keltett országsszerte. Eddig csak az előszavát ismerjük Zsedényi legújabb művének, de amely maga is rendkívül felcsigázza érdeklődésünket. Azt mondja benne, hogy az olvasót végig vezeti ott, túl a rácson, abban az sajátos külön világban, amelyben katonák élnek. Bekukkant vele a tiszt

nevelő-intézetekbe, a lakatnyákba és a kincstári szalonokba. Érdekesek fogja lenni könyvét az az előre járzott ígérete, hogy csak megtörtént valóságot ír meg továbbá, hogy ma is élő és eredeti nevéken ismert alakokat fog szerepeltetni. Ez a nagyvár Belső-fő munká 130 oldalas tejedelmében illusztrálva fényes csinos kiállításban jelenik meg és minden könyvkereskedésben kapható. Az ára két kor. less.

— Figyelmeztetés a szőlősgazdáknak. A földművelésügyi miniszterümben bejelenték a szőlőbiványok és amerikai szőlő-vesszőknek az egyes borvidékekre való szétosztása iránti műveletet. Az idei kedezközlen előjárnak, különösen a szeptemberi lagyok, a szőlő-oltvány és az amerikai szőlő-vessző termes eredményét nagyon lecsökkentették, ugyanahnyira, hogy állami telepeken úgy áll rendelkezésre fölművelő szőlőbivány és amerikai szőlő-vessző, mint amennyi a múlt évben kiosztható volt. Ennek ellenében az idei kereslet úgy meglepően nagy, hogy tulajdonja a későbbi négy-ötösözöset is. Azok a földirtókocok tabak, akik az állami szőlőtelepek oltvány- és szőlővessző-készítetéből való részvételre igényt tartanak, legyenek arra elkészülve, hogy bejelentett számképletüket csak fényesen redukált mértékben fogják kielégíthetni. A földművelésügyi miniszter a szőlősgazdákat erre ezen az utón is figyelmezteti, addig is, míg az erdei szőlő értékesítéshez hivatalos uton jutnak.

— Az első szegyeztábla. Makrózól jelentik: Csánádmegyei köztársasági tanácsának határozata folytán letöltötték a szegyeztáblát a szegyeztáblát a megválasztottak közül, amelyre ma vannak végre a törvényhatóság bizottsági tagok nevével, akik Csereyváry főispán installációján részt vettek. A törvényhatósági bizottsági tagokon kívül több megyei tisztviselő neve is olvasható a táblán.

— Andrassy a tudóshozegéért. Dr. Andrassy Gyula helygymnázium a következő leírást intézte Lakosságybonyhák a József főherceg szanatórium egyesület elnökéhez:

A József főherceg szanatórium egyesület által Gyulaán létesített tudóshozegé szanatórium állami segélyeségre tárgyiban hozott benyújtott közvélemény előterjesztésére van szerencsém értesíteni, hogy habár haazt résznyokhoz mérten a rendkívül drága szanatóriumok létesítési célra vezető és követendő módnak nem tekinthetem, méltányolom a nevezett egyesületnek a nagyméltóságának, mint ezen egyesület elnökének önkéntes hozzájárulása által a hivatottan bürgalommal folytatott azon nézetek kifejtését, melyek tudóshozegéi erősen kötött magyar Állam számára elegendő szanatóriumok eszméjének megvalósítására odaadottlag fáradozott, különösen méltányolom az emített egyesület által elért azon szép eredményt, melyet az ilyen kérdések iránt még nehezen huzdoló társadalmunk előzettségét annyira sikerült kinyernie, hogy felmúllo koronát meghaladó összeggel a teremtett szanatóriumot meg is építtette. Mindeneknél fogva szöben levő intézet fontartási költségeihez mindaddig, míg a helygymnázium részéről az annak költségvetéséig javahagyott példalma felett való rendelkezés joga nem lesz bízva, az intézet megújítását kezdve évente 50.000 azaz öltvenzer korona állami segélyt jelölték bíró állami segéllyel járék hozzá. Ennek fejében azonban fontartom magamnak azt a jogot, hogy az intézet karnéba agrának betöltése felett szabadon rendelkezsem a nagy és intézet működését, mint az államségely hovatartozását saját közegem által ellenőrizhessem.

— Mesterséges növények. A modern tudomány mind újabb és újabb kísérletekkel veti alá a régi igazságokat és a felvilágosáda sora a biogenésis törvényére is rákérült. Talán sőt az idő nemesekora és nem kell mondanunk, hogy csak előlő szarmahatára az élő. Dr. Stéphane Ledou, a autói orvosi egyesület tanára, legújában olyan kísérleteket végzett, amelyek nagyon alkalmasak arra, hogy a mesterségesen előállított élet régen kitunyólt tanár rehabilitálják, vagy legalább alapot kétségeket támasztanak a biogenésis törvényével szemben. Ledou tanárnak ugyancsak sikerült tisztán végzi uton olyan állatkutatást előállítani, amelyek félreírhatetlen életjelenségeket mutatnak. A

tudós kísérletező 5—10 százalékos zselatin oldatba néhány csepp 5—10 százalékos ferro-cyanür-oldatot öntött és az tapasztalta, hogy az edényben nemokára a sejtszövethez hasonló alakulat képződött. Ez a képződmény, amelyet Leduc különböző vegyi szerekkel kezel, nemcsak külsőleg hasonlított a növényekhez, hanem az élet legjellemzőbb megnyilvánulásai: a táplálkozás, az anyagcsere, a növekedés, sőt a sporadikus alapvető jelensége is észlelhetők voltak rajta. Leduc azt hiszi, hogy az ő mesterséges növényei közül állnak az élettelen anyag és a szerves lények közt; de ha ez igaz, akkor az ásványok és a növények közti úr már át van hidalva s akkor már nem alaptalan az a reményesség, hogy az életreklés problémája nem marad rejtély előttünk. Münchenből arról értesülünk, hogy dr. Richard Mauch Lippeningenben megismételte Leduc kísérleteit, még pedig teljes sikerrel és olyan egyszerű módon, hogy azt bárki követheti.

— A földbérlo-szövetkezetek. Legutóbb Biharmegyében a püspöki uradalom Kézd nevű pusztaságát vették bérbe a környékbeli szövetkezett kisgazdák. A földművelésügyi miniszter közbenjárására az egri székeséptálan 7300 holdas birtokát is 300 szövetkezett kisgazda fogja kibérelni. Vasmege és Nyitra megye több községében is alakulófélben vannak birtokbérlo szövetkezetek.

— Gazdát cserélő uradalmak. Békéscsabáról jelentik: Wenckheim Frigyes gróf harmincezer holdas boroszebesi uradalmának eladása tárgyában már régebb idő óta tárgyalások folynak a tulajdonos és egy poroszországi uralkodó herceg között. Wenckheim Frigyes grófnak békései uradalmát pedig egy angol konzorcium akarja megvásárolni parcellázás végett. Ez utóbbi birtok eladása csaknem befejezett dolog.

— ELADÓ BOR. Érmelléki, diószegi az ezernyolczszáznyolcvanas évekből, mintegy 50 hektoliter, valamint 1903 és 1904. évi ugyanottani rizing 20—25 hektoliter eladó. Medgyaszay Miklós árvaszéki ülnöknl (városház I. em. 23.ajtó.)

— *Nagy választék bel- és külföldi illatszerek, kazetták, piperecikkek, továbbá gyógyszerkülönlegességek és sebészeti eszközökben stb. stb. Tóth Béla gyógyszerlára és illatszerekártaiban. Debrecen, Tisza palota.*

Szerkesztői üzenetek.

— **Kisteleki.** Az illető községnek joga van telepítésdíjat követelni, az azonban már más kérdés, hogy szabad-e olyan nagy díjat e címen szedni, mint amennyit ön említ. Nézzünk szemt az előjárásig s csak, a méltányosság, de még az igazságos határon is tulment a díj kiszabásánál.

— **Tiszviselő.** A kérdés nincs ettemve. Foglalkozni fogunk vele mindaddig, míg terünk lesz és ki nem ütök a tollat kezünköl.

— **Bizottsági tag.** Közönnjük szives jóindulatát; vajha így gondolkodának a bizottsági tagok mindannyian. Nagyvárud intelligens bizottsági kijelölése bezeg nem kezel, hanem tapasztalatló ismervé a nehéz viszonyokat 140 000 koronát szavazott meg tisztviselői fizetésének rendezésére.

— **A. G. Budapest.** A cikkelyeket felhasználtuk és a becses kéziratot fennmarva elküldöttük.

— **Károly.** A húsrágaságról e hónapban már két cikkelyt is közzöltünk. Szakemberek írták mindkettőt. Miatán ön sem mond többet, ez alkalommal cikkelyét nem közöljük.

— **Kiváncsi.** A kérdezett sohasem volt zsidó.

— **Iparos.** Lapunk mai számában megtalálja az árlejtési hirdetését.

— **Bérlő.** Szivesen elismerjük azon szokás helytelenségét, hogy a páholyokban beszélgetnek és nevetgének az előadások alatt, orvoslásait azonban sem egy cikkely keretében, sem másképpen nem vállalhatjuk magunkra.

— **N. G.** Sziveskedjék szerkesztőségünkben felkeresni a délelőtti órákban, ahol is kérését néhány szóval elintéztjük.

16,929.
1906.

Árlejtési hirdetmény.

A városi színháznál emelendő két ruhatár-toldalék tervezésűr telepítésénél előállítandó építési munkák biztosítására zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A teljesítendő munkák alábbi összegekkel vannak előirányozva:

I. Föld, kőműves és elhelyező	munkák K 2469-64
II. Búrkolás	635-32
III. Vasszerkezet	1370-80
IV. Ács	252-46
V. Tetőfedő	206-56
VI. Bádogos	255—
VII—XI. Ásztalos, lakatos, mázoló, üveges	488—
VII. Szobafestő	56—

Együtt korona 573378

azaz Ötezerhétsszázharminchárom korona és 78 fillér.

Ajánlat tehető ugy az egyes munkanemekre, mint az összes munkákra.

A pályázatban résztvehet minden kellő képesítéssel bíró vállalkozó és iparos.

Ajánlattevő köteles a pályázat tárgyát képező munkák előirányzati összegének megfelelő 5%-os bnatpénzt készpénzben, vagy óvadékképes értekléppapírban a város házipénztári hivatalánál az 1907 január 14. napjának déli 12 órájáig letenni és arról szóló letéti jegyet ajánlatához csatolni.

Az ajánlatba hozandó engedmény számmal és betűvel olvashatóan, tisztán kiírandó és ajánlattevő tartozik ajánlatában kijelenteni, hogy a tervet, költségvetést, vállalati általános és részletes feltételeket, valamint a helyi viszonyokat ösméri és azokat magára nézve kötelezőnek elfogadja.

A kellően felszerelt írásbeli zárt ajánlatok 1907. évi január hó 15. napjának d. e. 10 órájáig a polgármesteri hivatalnál nyújtandók be, ugyanazon nap d. e. 11 órakor nyilvánosan bontatnak fel a városháza nagytermében.

Elkésve beadott, kellően fel nem szerelt, távirati és utóajánlatok, avagy kétséget támasztó kifejezéseket tartalmazó ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

A városi Tanács fenntartja magának azon jogot, hogy a beérkező ajánlatok között szabadon választáshozson, vagy azok mellőzésével a munkák biztosítására más uton intézkedhessék.

Minden ajánlattevő ajánlatának a felbontásától számított 60 napi időtartam leteltéig kötelezettségben marad.

A tervek, költségvetés és vállalati feltételek a városi mérnök hivatalában, a hivatalos órák alatt (d. e. 8—1) megtekinthetők, hol a kívánt felvilágosítások is megadhatók.

Kelt Debreczen sz. kir. város Tanácsának 1906. évi december 18-án tartott üléséből.

A városi Tanács.

Uri divat, kalap és fehérnemű üzlet Békés Lajos Debreczen, Piacz-u. 44. ár. Ujfalussy-ház. Angol női bluzsokat, férfi fehérneműeket és kelenyégeket mérték szerint a legszebb kivitelben készit.

A d. 14.400.
1906.

Árlejtési hirdetmény.

Debrecen sz. kir. város villamos telepének felállításánál teljesítendő építési munkák biztosítására zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

Az előállítandó munkák a következő összegekkel vannak előírányozva:

Tételszám	Munkanem	Iroda épület		Mérnök lak		Munkás lak		Portás lak		Istálló épület		Szén raktár		Ürszék épület		Kerítés		Gépbáz		Gyár kémény		Összesen					
		kor.	f.	kor.	f.	kor.	f.	kor.	f.	kor.	f.	kor.	f.	kor.	f.	kor.	f.	kor.	f.	kor.	f.	kor.	f.				
1	Föld, kőműves és elhelyező m.	31,654	42	9860	96	10,327	09	4073	35	5296	27	2405	02	1247	59	17,962	76	42,269	50	12,150	—	137247	96				
2	Burkoló m.	1847	25	652	35	1002	24	—	—	—	—	—	—	288	77	—	—	6391	90	—	—	10,182	51				
3	Kőfaragó m.	4680	30	298	98	561	—	216	25	116	25	216	—	74	40	382	40	668	—	—	—	—	7064	58			
4	Vasszerkezeti m.	4825	—	180	—	180	—	105	—	252	—	348	—	60	—	—	—	12,018	01	—	—	—	17,968	01			
5	Ács m.	5423	98	3159	22	3181	24	819	96	1987	27	3038	18	384	18	—	—	8816	47	—	—	—	26,760	50			
6	Tetőfedő m.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5496	29	—	—	—	—	5496	29		
7	Bádgos m.	951	62	575	12	545	55	257	27	569	20	—	—	153	11	—	—	2064	10	—	—	—	—	5115	97		
8	Asztalos m.	5698	14	1028	60	979	40	216	—	245	—	—	—	323	50	—	—	1498	—	—	—	—	—	9988	64		
9	Padlózati m.	1135	44	942	32	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2077	78	
10	Lakatos m.	2131	38	1054	14	582	32	149	60	184	60	—	—	144	90	2928	—	2500	90	—	—	—	—	—	9670	14	
11	Másoló m.	1009	16	327	24	193	70	76	72	97	50	—	—	67	—	—	—	254	40	—	—	—	—	—	2052	72	
12	Úvegés m.	945	66	214	41	211	23	31	80	43	32	—	—	25	92	—	—	851	67	—	—	—	—	—	1824	01	
13	Szobafestő m.	1072	—	892	—	173	—	42	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1679	—	
14	Szobrász m.	1004	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1004	—
Együttesen		62,378	35	18,685	34	17,886	77	5887	95	8791	41	6007	20	2769	37	21,219	16	82,268	54	12,150	—	—	—	238044	09		

azaz: kettőszázharmincegyezerötszázötvennyolc korona 09 fillér.

Ajánlatok tehetőek az egyes munkanemekre, munkacsoportokra, vagy az összes munkákra.

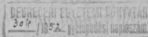
A versenytárgyaláson résztvehet minden szabályszerű képzéssel bíró iparos, vagy vállalkozó. — Minden ajánlattevő köteles a pályázat tárgyát képező munkák előírányozati összegének megfelelő 5%-os bántópenzt készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirokban a városi házipénztári hivatalnál a f. 1907. évi január hó 21. napjának d. e. 12 órájáig letenni és az arról szóló letéti jegyet ajánlatához csatolni. — Az ajánlatba hozandó engedmény számmal és betűvel, olvashatóan, tisztán kiírandó és ajánlattevő tartozik ajánlatában kijelenteni, hogy a tervek, költségvetést, vállalati feltételeket és a helyi viszonyokat ismeri és azokat magára nézve kötelezőnek elismeri. A kellően felszerelt irásbeli zárt ajánlatok 1907. évi január hó 22. napjának d. e. 10 órájáig a polgármesteri hivatalnál nyújtandók be. A beérkező ajánlatok ugyanaz nap d. e. 11 órakor a városháza nagytermében nyilvánosan botatnak fel.

Elkésve beadott, kellően fel nem szerelt, távirati és utóajánlatok, avagy kétséget támasztó kijelentéseket tartalmazó ajánlatok figyelembe nem vétetnek. A városi tanács fenntartja magának azon jogot, hogy a beérkező ajánlatok között szabadon választhasson, vagy azok mellőzésével a munkák biztosítására más uton intézkedhessék.

Minden ajánlattevő ajánlatának a felbontástól számítandó 60 napi időtartam leteltéig kötelezettségben marad.

A tervek, költségelőírányzat, vállalati feltételek, a városi mérnöki hivatalban a hivatalos órák alatt (d. e. 8—1.) megtekinthetők, ahol a kívánt felvilágosítások is megadatnak.

Kelt Debrecen sz. kir. város Tanácsának 1906. évi december hó 20. napján tartott üléséből.

Városi Tanács.